

Analyserende tekst

EXPHIL03 22V, Seminargruppe 209

Martin Mihle Nygaard*

1. Redegjør for Wikforss' argumentasjon for at kunnskapsresistens er et problem i det moderne samfunnet. *Antall ord i denne teksten: 416.*

Her er konklusjonen til Wikforss sitert først, ettersom den er ganske umiddelbart begripelig:

[E]n grunntanke er politisk beslutninger reflekterer hvordan innbyggerne vil at samfunnet skal se ut. Da er det sentralt at samfunnsborgerne er velinformert om relevante samfunnsfakta og om hvilke midler man kan bruke for å nå forskjellige mål. [...] Men for å kunne nå disse målene (uansett hvilke disse er) må man vite hvordan virkeligheten ser ut og hvilke midler som ville fungere for å nå målene, og det krever en offentlig debatt basert på godt grunnlag og rasjonell argumentasjon. (Wikforss 2021, s. 98)

Hun bruker et underliggende enkelt deduktivt argument (Wikforss 2021, s. 98), som kan oppsummeres slik:

- p_1 Politiske beslutninger taes for å oppnå mål samfunnet setter seg;
- p_2 Kunnskap hjelper oss ta gode beslutninger;
- $\Rightarrow$ Kunnskap hjelper oss ta gode beslutninger for å oppnå mål samfunnet setter seg.

Her er det motsatte implisitt: at *mangel* på kunnskap gjør at vi tar *dårlige* beslutninger, og samfunnet vil derfor ha vansker med å oppnå sine ønsker.

Det første premisset (p_1) blir ikke utdypet i særlig grad utover det innledende sitatet over. Det er tatt som gitt et demokrati hvor borgernes stemmer og meninger faktisk blir hørt. Hun trekker frem flere eksempler fra amerikansk politikk; hvordan samfunnsordenen speiler oppfatningene — og kunnskapsløsheten — til folk flest, er en rød tråd gjennom hele teksten.

Andre premiss (p_2) virker innlysende: at kunnskap har «stor *instrumentell* verdi, dvs. den hjelper oss til å nå våre mål» (Wikforss 2021, s. 97), og blir illustrert med eksempler fra dagliglivet og hvordan mennesker bruker kunnskap for overlevelse. Men Wikforss bruker likevel mye krefter på å presiserer hva hun mener med «kunnskap» og hva som skiller det fra rene overbevisninger. Wikforss' definisjon av

---

*martimn@ifi.uio.no

kunnskap er ofte kjent som «justified true belief», og er en tradisjonell definisjon av kunnskap (Wikforss 2021, s. 87; Ichikawa og Steup 2018):¹

S vet at *p* hvis, og bare hvis,

- i. *p* er sann;
- ii. *S* tror at *p*;
- iii. *S* har god grunn for å tro at *p*.

Siste punkt kaller Wikforss *evidens* (Wikforss 2021, s. 87). Hun fremhever evidensen som noe særegent menneskelig, og er spesielt viktig for å overbevise andre om ens vurderinger, og dermed også har stor innvirkning på vårt samarbeid og vår kommunikasjon (Wikforss 2021, s. 99). Det er evidens hun vektlegger i formuleringen av «kunnskapsresistens», og kaller det «det store problemet»: at vi er *evidensresistente*, altså at vi ikke baserer overbevisningene våre på et godt grunnlag (Wikforss 2021, s. 99). Her trekker hun frem psykologiske mekanismer og irrasjonell ønsketenkning som bakenforliggende årsaker (Wikforss 2021, s. 99).

Altså, et moderne samfunn som effektivt oppnår sine mål krever kunnskap. Kunnskap krever evidens (blant annet). Derfor mener Wikforss det er «urovekkende hvis mennesker blir «resistente» mot kunnskap» (Wikforss 2021, s. 99).

Referanser

- Ichikawa, Jonathan Jenkins og Matthias Steup (2018). «The Analysis of Knowledge». I: *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*. Red. av Edward N. Zalta. Summer 2018. Metaphysics Research Lab, Stanford University.
- Wikforss, Åsa (2021). «Kunnskapsresistens». Norsk. I: *Vite, være, gjøre. Exphil: lærebok med originaltekster*. Red. av Herman Cappelen, Ingvild Torsen og Sebastian Watzl. Overs. svensk av Einar Blomgren. 1. utgave, 3. opplag. Oslo: Gyldendal. Kap. 4, s. 79–99. ISBN: 9788205529793.

---

¹Her i min oversettelse av Ichikawa og Steup 2018.